

Sygn. akt IV CZ 57/14

POSTANOWIENIE

Dnia 9 października 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mirosława Wysocka (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Wojciech Katner

SSA Elżbieta Fijałkowska

w sprawie z wniosku S. J.
przy uczestnictwie E. K., K. O., K. M., J. P., L. J., A. W., T. L. i D. W.
o stwierdzenie zasiedzenia,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 9 października 2014 r.,
zażalenia uczestniczki postępowania K. O.
na postanowienie Sądu Okręgowego w Z.
z dnia 7 kwietnia 2014 r.

oddala zażalenie

UZASADNIENIE

W skardze kasacyjnej od postanowienia Sądu Okręgowego w Z. z dnia 30 października 2013 r., wydanego w sprawie o stwierdzenie nabycia własności nieruchomości przez zasiedzenie, uczestniczka postępowania K. O. wniosła o zwolnienie jej od opłaty od skargi „w całości lub części”. Postanowieniem z dnia 19 lutego 2014 r., które zostało doręczone pełnomocnikowi uczestniczki w dniu 26 lutego 2014 r., Sąd zwolnił ją od opłaty od skargi ponad kwotę 1.500 zł, oddalając wnioski w pozostałym zakresie.

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 7 kwietnia 2014 r. Sąd Okręgowy odrzucił skargę, stwierdzając, że zgodnie z art. 112 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jedn. tekst: Dz. U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594 ze zm. - dalej: „u.k.s.c.”) pełnomocnik skarżącej powinien był uiścić opłatę od skargi bez wezwania, lecz opłata ta nie została wniesiona; tygodniowy termin do jej uiszczenia bezskutecznie upłynął z dniem 5 marca 2014 r.

W zażaleniu uczestniczka zaskarżonemu postanowieniu zarzuciła naruszenie art. 130 w zw. z art. 398⁶ § 2 k.p.c. przez brak wezwania pełnomocnika do opłacenia skargi oraz jej odrzucenie z uwagi na brak opłaty. Skarżąca, kwestionując wykładnię art. 112 ust. 2 i 3 u.k.s.c., której dokonał Sąd Okręgowy, twierdziła, że Sąd ten powinien był po uprawomocnieniu się postanowienia o częściowym oddaleniu wniosku w przedmiocie zwolnienia od kosztów sądowych wezwać jej pełnomocnika na podstawie art. 130 k.p.c. do uiszczenia opłaty w pozostałej części. Uczestniczka złożyła jednocześnie wniosek o poddanie kontroli Sądu Najwyższego tego „niezaskarżalnego postanowienia (...)”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarżąca niezasadnie kwestionuje prawidłowość częściowego oddalenia jej wniosku o zwolnienie od opłaty od skargi. Rozpoznając postanowienie Sądu Okręgowego w tym zakresie na podstawie art. 380 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 i art. 398²¹ k.p.c., jako mające wpływ na rozstrzygnięcie o odrzuceniu skargi, należy stwierdzić brak podstaw do podważenia oceny Sądu, że uczestniczka nie wykazała przesłanek zwolnienia jej od opłaty od skargi w całości. Okoliczności przedstawione przez uczestniczkę nie były wystarczające do uznania, że nie jest w stanie uiścić całej opłaty bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. Niektóre ze wskazanych okoliczności, niedotyczące aktualnej sytuacji rodzinnej i finansowej

skarżącej, nie mogły mieć znaczenia dla oceny jej wniosku. Jednocześnie z informacji zawartych w oświadczeniu dołączonym do wniosku nie wynika pełny obraz sytuacji finansowej skarżącej, który pozwalałby na przekonanie o wystąpieniu podstaw do zwolnienia jej od opłaty od skargi w większym zakresie. W konsekwencji od skargi kasacyjnej należało wnieść opłatę w wysokości wynikającej z postanowienia z dnia 19 lutego 2014 r.

Zgodnie z art. 112 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jedn. tekst: Dz. U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594 ze zm. dalej: „u.k.s.c.”) w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 17 grudnia 2009 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 7, poz. 45), który obowiązuje od dnia 19 kwietnia 2010 r., jeżeli wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych zgłoszony przed upływem terminu do opłacenia pisma został prawomocnie oddalony, przewodniczący wzywa stronę (uczestnika) do opłacenia złożonego pisma, na podstawie art. 130 k.p.c. Według art. 112 ust. 3 u.k.s.c., przepisu ust. 2 nie stosuje się, jeżeli pismo podlegające opłacie w wysokości stałej lub stosunkowej obliczonej od wskazanej przez stronę (uczestnika) wartości przedmiotu sporu lub wartości przedmiotu zaskarżenia, zostało wniesione przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego. W takim przypadku, jeżeli wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych złożony przed upływem terminu do opłacenia pisma został oddalony, tygodniowy termin do opłacenia pisma biegnie od dnia doręczenia stronie (uczestnikowi) postanowienia, a gdy postanowienie zostało wydane na posiedzeniu jawnym - od dnia jego ogłoszenia. Przepis art. 112 ust. 2 i 3 u.k.s.c. dotyczy również środków odwoławczych i zaskarżenia, gdyż także do nich (z odpowiednią modyfikacją dotyczącą skutku w postaci odrzucenia środka w przypadku nieuiszczenia opłaty w terminie wskazanym w wezwaniu) znajduje zastosowanie art. 130 k.p.c.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego ustabilizowane jest stanowisko, które podziela Sąd Najwyższy w obecnym składzie, że art. 112 ust. 3 u.k.s.c. znajduje zastosowanie zarówno w przypadkach odmowy zwolnienia od kosztów sądowych w całości, jak i w części (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2011 r., III CZ 70/10, niepubl., z dnia 2 czerwca 2011 r., I CZ 51/11, niepubl., z dnia 3 lutego 2012 r., I CZ 172/11, OSNC-ZD 2013, nr C, poz. 46, z dnia

17 kwietnia 2013 r., V CZ 135/12, niepubl., z dnia 28 sierpnia 2013 r., V CZ 36/13, niepubl., z dnia 23 października 2013 r., IV CZ 69/13, niepubl., a także uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 16 listopada 2012 r., III CZP 56/12, OSNC 2013, nr 6, poz. 70). W przepisie tym użyto pojęcia „oddalenie wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych”, nie różnicując przypadków całkowitego bądź częściowego od nich zwolnienia.

Błędny jest zatem pogląd skarżącej, że przewodniczący nie ma obowiązku wezwania strony zastępowanej przez profesjonalnego pełnomocnika do wniesienia należnej opłaty od wniesionego pisma procesowego (skargi kasacyjnej) jedynie wówczas, gdy sąd w całości oddalił wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych. Dla oceny obowiązku przewidzianego w art. 112 ust. 3 u.k.s.c. nie ma znaczenia, w jakim zakresie sąd zwolnił uczestnika zastępowanego przez adwokata lub radcę prawnego od obowiązku uiszczenia opłaty.

Skarżąca nieskutecznie powołała się na orzeczenia Sądu Najwyższego, które miały przemawiać za koniecznością wezwania pełnomocnika do uiszczenia opłaty od skargi w przypadku częściowego zwolnienia uczestnika od kosztów sądowych, gdyż niektóre z tych orzeczeń nie dotyczą takiej sytuacji procesowej jaka występuje w sprawie, pozostałe natomiast zostały wydane na tle innego, nieobowiązującego już stanu prawnego.

Ponieważ postanowienie zwalniające skarżącą częściowo od opłaty od skargi zostało doręczone jej pełnomocnikowi dnia 26 lutego 2014 r., siedmiodniowy termin do uiszczenia tej opłaty w należnej wysokości, przewidziany w art. 112 ust. 3 zd. 2 u.k.s.c., upłynął, jak trafnie stwierdził Sąd odwoławczy, z dniem 5 marca 2014 r. Wobec tego, że należna opłata od skargi nie została wniesiona, skarga jako nieopłacona została prawidłowo odrzucona na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c.

Z omówionych przyczyn Sąd Najwyższy oddalił zażalenie na podstawie art. 394¹ § 3 w zw. art. 398¹⁴ k.p.c.